

CHICAGO

Jelenet a budapesti előadásból

Fejér Gábor felvétele

Musical Budapesten és Kaposvárott

Amióta — százhusz esztendeje — világirodalmi színvonalon leíródott magyarul: „Szabad versenytér nyílt meg a kebelnek, — Rabszolgákkal gúlat ma nem emelnek.” — és csalódott kritikája: „Mi verseny ez... — Kutyáknak harca ez egy koc felett.” — a drámairodalom színe-java: hasonló lesújtó vélemény a kapitalizmusról. Ezen belül a zenés színpad magyar nevet még nem talált változata, a musical, szinte egészében ez. Fő gyökereit keresve Brecht Koldusoperájánál, Mahagonny városánál találjuk magunkat — a Chicago, John Kander, Fred Ebb és Bob Fosse nagy sikerű műve kivált az utóbbival mutat egészséges rokonságot.

A művet csaknem egy időben több magyar színház tűzte a műsorára — közülük láttam és másként-másként élveztem a Fővárosi Operettszínház és a kaposvári Csiky Gergely Színház előadását. Ebből egyenesen következik, hogy a szabályos kritikától — már csak terjedelmi okok miatt is — el kell tekintennem és néhány fontosnak tűnő észrevételre korlátozódnom.

Egy ilyen modern musicalt egy színház, lehetőségei, helyzete szerint, kétféle módon közelíthet: *elsősorban* zenei, illetve *elsősorban* drámai oldalról. Csak természetes, hogy a Fővárosi Operettszínház az első megközelítésben játssza. Ez *Szergej László* rendezésének nem elmarasztalása, hanem elismerése: ennek a színháznak ezt kellett tennie. A vendég szcenikusok (*Csányi Árpád* és *Wieber Mariann*) börtönné és revűszínpadnak szellemesen elegyített játéktérét és öltözkévilágát hozták létre, *Bogár Richárd* tehetőségének szintjén „mozgó” koreográfiát. *Váradai Katalin* (vele hallottam-láttam az előadást) egy operai karmes-

ter igényességével kezeli a zenét és messzemenő elismerést érdemel azért, ahogyan beilleszkedik a lényétől és felkészültségétől idegen zene- és ritmusvilágba. A beatben járatos erővel kiegészített zenekar, az énekkar és a tánckar teljesítménye nagyon jó (karigazgató: *Rónai Pál*).

A zene és a tánc, a revű elsődlegessége természetesen nem jelentheti a tartalmi, a drámai megvalósítás másodlagosságát — a szó elítélő értelmében. Kitűnő helyzetteremtések (börtönsex-tett, revűábránd, tárgyalás stb.) és elsőrendű alakítások teszik ilyen értelemben is értékké a fővárosi előadást, *Halász Aranka* és *Medgyesi Mária* elragadó pontossággal ad életet szatírai megfogalmazású alakjának és szólaltatja meg a mű tónusát.

A főszerepekhez megjegyzést kell fűzni. Az egyik: a színháznak mulhatatlan szüksége van jelentékeny férfiszínész-egéniségekre — ilyen igényű mű ezt megköveteli. A két női főszerepben a műfaj két kivételének egyéniségét látjuk-halljuk. *Galambos Erzsit* és az itthon sajnos rangján később elismert *Felföldi Anikót*. Kérdés azonban itt is felbukkan. Vajon kire oszthatnánk két ilyen zenei, mozgás- és alakításigényű szerepet ebben a színházban a fiatalabb generációk tagjai közül, hasonló hatással? Gondoskoddunk-e megfelelően a műfaj utánpótlásáról? Kérdésben a felelet. Sokoldalú tehetségünk szerencsére bőven akad — jól körül kell nézni. És persze nemcsak nézni — hallgatózni és cselekedni is.

A kaposvári előadás drámacentrikus — és elragadó. A nem is egészen „vendég”-rendező, *Ascher Tamás* száz százaléki komolyan vette a művet — ettől olyan félelmetesen mulatságos. A kivitel rendkívül egyszerű — itt minden az árnyalatokon, a kifejező ideákon múlik. Azt, hogy a gondolatmenet Madáchcsal indíthatam, ennek az előadásnak a komolysága, átgondoltsága tette lehetővé. A darab arról szól, hogy egy ilyen Mahagonny-Chicagóban minden eladó és vehető — az igazság mindenekelőtt. A társadalmi méretű cseleket óriási cirksusz, nagy hókuszpókusz fedi, a népet szívet tépő giccshelyzetekkel, sztárokkal, miegymással narko-

tizálják. Közben ez az egész machináció szinte észrevétlenül szedi az áldozatait. (A sztárok maguk is közéjük tartoznak.)

Mindezt cseppnyi oktató hangvétel nélkül, színpadnyelven közlik velünk, egy panoptikum-börtön-metropolis figurái, beszédben, kikiáltó-túlzásban, zenében, dalban, táncban elbeszélve. Nagyon tehetséges fiatal színészek segítenek benne, amilyen a már nem először remekül bemutatkozó *Básti Juli*, a megújult egyéniségében színművészetünk élvonalába törő *Csákányi Eszter*, az ismét kitűnő *Pogány Judit*, a jól éneklő, szellemesen groteszk *Nagy Anikó*, az élete legjobb alakítását nyújtó *Lázár Kati* és ami kivált nagyon fontos: *Eperjes Károly* és *Lukács Andor*. Ez utóbbi hangsúly azért fontos, mert ez a mű csak néhány színész-egéniség által arányaiban megbillen, tartalmában tévvgányra kerül.

Van a műnek egy szerkezeti hibája is — ezen Kaposvár sem segíthetett. A zenés műfaj kialakult szerteretése következtében máshol van a *gondolat vége* — és máshol a *darabé*. Van egy tartalmilag frappáns jelenet: mikorra a szonglór-üggyvédnek sikerül felmentetnie a szenzációvá felpumpált gyilkos nőt, ez a szenzáció — egy újabb szenzáció miatt — már a kutyát sem érdekli.

A gondolatnak itt a vége. A darab még egy ideig tart — ez azonban már műfaji kolonc, teljesen érdektelen. Kivált olyan drámaközpontos előadásban világlik ki az ilyesmi, milyen a kaposvári. (*Prekop Gabriella* vaskos fordítása jó, *G. Dénes György* verszövegei a fővárosi, s kivált *Eörsi Istvánéi* a kaposvári változatban tetszettek.)

Természetesen Kaposvár is igényesen meg kellett oldani a musicalfeladatokat. Ez többé-kevésbé sikerült. *Hevesi András* karmester, a vendég *Gesler György* koreográfus, a zenekar, az énekkar és a tánckar tagjai (bizonyos funkcióegybemossással) elsőrendű muhát végeznek. Énekelni alig tud valaki az adott szereposztásban — ezzel itt meg kell alkuadni. Ebben a brechtes megoldásban, sajátos felfogásban, meg is lehet.

Rajk András

gű regényben, filmen vagy szatírban írják meg. *Gosztanyi János* ez utóbbi műfajt kedveli, méghozzá a rádiószatíra változatban. Ennek a műfajnak elhivatott mestere, mint vasárnapi, *Behatolás* című munkája is mutatta. Sér-tődékenységünket, hiúságunkat leplezte le, jócskán karikírozva az emberi gyengeségeket.

A félévesemest szani néző